ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ – ΑΣΥΝΔΕΤΟ ΣΧΗΜΑ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΟΓΟΥ

Περίοδος λέγεται το τμήμα το λόγου που αποτελείται από μία ή περισσότερες προτάσεις, έχει ολοκληρωμένο νόημα και βρίσκεται ανάμεσα σε τελείες ή ερωτηματικό, θαυμαστικό, αποσιωπητικά.

Πχ. *Οι αθλητές συγκεντρώθηκαν στο σημείο εκκίνησης (περίοδος με μια πρόταση)*
Οι αθλητές συγκεντρώθηκαν στο σημείο εκκίνησης ***και*** *περίμεναν την έναρξη του αγώνα από τον κριτή (με δυο προτάσεις)*

ΚΥΡΙΕΣ-ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. **Κύριες (ή ανεξάρτητες**) ονομάζονται οι προτάσεις που έχουν κύριο και ολοκληρωμένο νόημα γι‘ αυτό και μπορούν να σταθούν μόνες τους στο λόγο ακόμα και στην πιο απλή μορφή τους(δεν εξαρτώνται από άλλες).

π.χ *Κανένας δεν ήρθε σήμερα.*

2. **Δευτερεύουσες (ή εξαρτημένες**) ονομάζονται οι προτάσεις που εκφράζουν δευτερεύον νόημα και δεν είναι νοηματικά αυτοδύναμες (δεν μπορούν να σταθούν από μόνες τους στο λόγο). Συμπληρώνουν το νόημα άλλων προτάσεων (κύριων-δευτερευουσών), από τις οποίες εξαρτώνται.

π.χ *Κανένας δεν ήρθε σήμερα, <u>επειδή έβρεχε</u>.*

ΤΡΟΠΟΙ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

Α) Παρατακτική σύνδεση: έχουμε όταν **<u>όμοιες προτάσεις</u>** (κύριες+κύριες, δευτερεύουσες+δευτερεύουσες) παρουσιάζονται η μία δίπλα στην άλλη ισοδύναμες (παρατάσσονται) και συνδέονται με παρατακτικούς συνδέσμους (συμπλεκτικούς, αντιθετικούς, διαχωριστικούς, συμπερασματικούς)

π.χ Πήρα τηλέφωνο <u>και</u> μίλησα με το δικηγόρο μου.

Β) Υποτακτική σύνδεση: έχουμε όταν μια δευτερεύουσα πρόταση, επειδή δεν μπορεί να σταθεί μόνη της στο λόγο, " υποτάσσεται" σε μια κύρια ή σε μια άλλη δευτερεύουσα (η οποία εξαρτάται και αυτή από μια κύρια). Εδώ χρησιμοποιούνται υποτακτικοί σύνδεσμοι (ειδικοί, χρονικοί, αιτιολογικοί, υποθετικοί, τελικοί, αποτελεσματικοί, δισταχτικοί, συγκριτικοί).

π.χ Νομίζω <u>ότι</u> κάνεις λάθος.

Γ) Ασύνδετο σχήμα: έχουμε, όταν όμοιες προτάσεις (κύριες με κύριες ή δευτερεύουσες με δευτερεύουσες) ή όμοιοι όροι (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα κλπ) παρατάσσονται το ένα δίπλα στο άλλο, χωρίς όμως να συνδέονται με κανένα σύνδεσμο ή άλλη λέξη αλλά χωρίζονται με <u>κόμμα</u>.(ένα ή περισσότερα)

π.χ Στις διακοπές ξεκουραζόμαστε, χαιρόμαστε, αναζωογονούμαστε.

<u>ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ (ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ)</u>

Συμπλεκτικοί	*Φτάσαμε νωρίς* ***και*** *προλάβαμε το τρένο* *Μείνε εδώ* ***και μην*** *κουνηθείς!* ***Ούτε (μήτε)*** *να με δει θέλει* ***ούτε (μήτε)*** *να μ’ ακούσει..*
Αντιθετικοί	*Δε θέλω τίποτε άλλο* ***παρά*** *να κοιμηθώ νωρίς (άρνηση-κατάφαση)* ***Όχι μόνο*** *θα έρθω,* ***αλλά*** *και θα μείνω (επιδοτική)* *Του πρότεινα να έρθει* ***όμως (,αλλά,εντούτοις)*** *δεν ήθελε.* *Του πρότεινα να έρθει.* ***Ωστόσο*** *δεν ήθελε.*
Διαχωριστικοί	*Θα μείνεις* ***ή*** *θα φύγεις;*

	***Είτε** έρθεις **είτε** δεν έρθεις, εγώ θα πάω*
Συμπερασματικοί	*Ακούσατε την πρόταση μου ·πρέπει **λοιπόν** να αποφασίσουμε.* *Ακούσατε την πρόταση μου· **άρα(επομένως)** πρέπει να αποφασίσουμε* *Σου ζήτησε συγγνώμη; **Ώστε** θέλει να τα ξαναβρείτε;* Κανονικά συνδέουν δύο κύριες προτάσεις, που χωρίζονται με τελεία ή άνω τελεία. Όλοι οι συμπερασματικοί, εκτός από τον λοιπόν, μπαίνουν στην αρχή της πρότασης.
Επεξηγηματικός	*Ήταν κλέφτης, **δηλαδή** αγωνιστής πάνω στα βουνά.*

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΣΥΝΔΕΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Κύρια+κύρια	*Στην εκδρομή παίξαμε, γελάσαμε, τραγουδήσαμε.*
Δευτερεύουσα+δευτερεύουσα	*Θέλω να φύγω, να εξαφανιστώ, να πάω μακριά.*
Όμοιοι όροι της πρότασης	*Άρχισαν το τραγούδι, το χορό, το παιχνίδι.*

Σημείωση: Το ασύνδετο σχήμα προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα, γοργότητα

Α Σ Κ Η Σ Η: <u>Να εντοπίσετε το είδος σύνδεσης των προτάσεων (παρατακτική ή ασύνδετο). Αν είναι παρατακτική, τότε να βρείτε το είδος των συνδέσμων.</u>

1. Ή δεν έχουμε γράψει σωστά την άσκηση ή έχουμε κάνει λάθος στη λύση.
2. Ο επιστήμονας παρατηρεί, ερευνά, πειραματίζεται.
3. Να πάρεις τα λεφτά σου και να πας για ψώνια.
4. Τώρα αρχίζω και καταλαβαίνω τη σημασία αυτού του ρήματος.
5. Ολημερίς σκούπιζε το σπίτι, μαγείρευε, φρόντιζε τις ανάγκες όλων.
6. Όχι μόνο δεν πήρε λεφτά, αλλά και ξόδεψε από το υστέρημά του.
7. Θέλεις να μείνουμε κι άλλο ή προτιμάς να φύγουμε;
8. Αγαπά τον αδερφό της όμως μαλώνει συχνά μαζί του.
9. Δε ζητώ τίποτε άλλο, παρά να δείξετε επιείκεια.
10. Η βροχή σταμάτησε, ο ήλιος έλαμψε, τα σύννεφα διαλύθηκαν.
11. Προσπάθησα πολύ, αλλά τελικά δεν έγραψα καλά στο τεστ.
12. Πρόσεχε τα λόγια σου και μη μου φέρνεις αντιρρήσεις .
13. Είτε έρθεις είτε δεν έρθεις το ίδιο μου κάνει.
14. Έφυγα βιαστικά και ξέχασα τη τσάντα μου.
15. Μήτε τον γνωρίζω μήτε το έχω συναντήσει ποτέ στη ζωή μου.
16. Δε μίλησα, δε λάλησα, δεν είπα κουβέντα.
17. Δε μιλιόταν σήμερα, ήταν δηλαδή πολύ στενοχωρημένος.
18. Νύχτωσε ˙ λοιπόν φεύγουμε;
19. Όχι μόνο πήγε στην εκδρομή, αλλά δημιούργησε και πρόβλημα.
20. Ούτε μας συμπαθεί ούτε μας φέρεται φιλικά.
21. Μου το είπαν, αλλά το ξέχασα.
22. Υπέφερε πολύ. Ωστόσο, δεν παραπονιόταν.
23. Ήρθε στο σπίτι ο θρασύς; Ώστε ψάχνει μπελάδες;
24. Βρέχει ˙ επομένως η εκδρομή αναβάλλεται.
25. Γράψε μου ή τηλεφώνησέ μου.
26. Καταλάβατε τη θεωρία ˙ μπορούμε λοιπόν να περάσουμε στην πράξη.
27. Στην εκδρομή παίξαμε, γελάσαμε, τραγουδήσαμε, περάσαμε ωραία.
28. Όχι μόνο θα έρθουμε, αλλά και θα μείνουμε.
29. Είτε σ' αρέσει είτε δε σ' αρέσει, εμείς θα δούμε την ταινία.
30. Χόρευαν, πηδούσαν, τάραζαν τον κόσμο από τις φωνές.